

**ФАН ВА ТЕХНОЛОГИЯЛАР
ТАРАҚҚИЁТИ**
**РАЗВИТИЕ НАУКИ И
ТЕХНОЛОГИЙ**

3
2025

Тахририят ҳайъати раиси:

СИДДИҚОВА С.Ғ. –

Бухоро давлат техника университети ректори

Муовини:

НИЗАМОВ А.Б. –

БухДТУ илмий ишлар ва инновациялар бўйича проректори

Тахрир ҳайъати:

МУҚИМОВ К.М. – ЎзР ФА академиги (ЎЗМУ)

ЖАЛИЛОВ А.Т. – ЎзР ФА академиги (Тошкент кимё-технология ИТИ)

НЕГМАТОВ С.Н. – ЎзР ФА академиги (“Фан ва тараққиёт” ДУК)

БАҲОДИРОВ Ғ.А. – т.ф.д., профессор, ЎзР ФА бош илмий котиби

ХАМИДОВ О.Х. – иқтисод фанлари доктори, профессор (БухДУ)

ЖАЛИЛОВ Т.Қ. – иқтисод фанлари доктори (DSc) (ТКТИ)

МУХТАРОВ Н.Ш. – техника фанлари доктори (DSc) (“Ўзбекнефтгаз” АЖ)

ТУХСАНОВ Х.А. – иқтисод фанлари доктори (DSc) (“Ўзбекнефтгаз” АЖ)

МАДИЕВ Р.Х. – техника фанлари доктори (DSc) (“Шуртан ГКМ” МЧЖ)

АДИЗОВ Б.З. – техника фанлари доктори (DSc), к.и.х., ЎзРФА УНКИ

ХУРМАМАТОВ А.М. – техника фанлари доктори, профессор, ЎзРФА УНКИ

СОБИРОВА Н.К. – филология фанлари номзоди, доцент, ЎЗМУ

ҒАФУРОВ Д.О. – Бухоро ДТУ ёшлар масалалари ва маънавий- маърифий ишлар бўйича биринчи проректори ф.ф.д (PhD)

ҚУРБОНОВ Ж.М. – техника фанлари доктори, профессор (Самарқанд ИСИ)

САИДОВ С.Б. – Бухоро ДТУ молия ва иқтисод ишлари бўйича проректори

ШАРИПОВ М.З. – физика-математика фанлари доктори (DSc), профессор

АСТАНОВ С.Х. – физика-математика фанлари доктори, профессор

РАХМОНОВ Х.Қ. – техника фанлари доктори, профессор

ВОХИДОВ М.М. – техника фанлари доктори, профессор

ЖЎРАЕВ Х.Ф. – техника фанлари доктори, профессор

САДУЛЛАЕВ Н.Н. – техника фанлари доктори (DSc), профессор

МАЖИДОВ Қ.Х. – техника фанлари доктори, профессор

ФОЗИЛОВ С.Ф. – техника фанлари доктори, профессор

ИСАБАЕВ И.Б. – техника фанлари доктори, профессор

АБДУРАҲМОНОВ О.Р. – техника фанлари доктори, профессор

НИЗОМОВ А.Б. – иқтисод фанлари доктори, профессор

ЖУМАЕВ М.Р. – физика-математика фанлари доктори (DSc), профессор

ЮНУСОВА Г.С. – фалсафа фанлари доктори (DSc), профессор

ЖЎРАЕВА М.М. – филология фанлари доктори (DSc), профессор

ТЎХТАЕВА З.Ш. – техника фанлари доктори (DSc), профессор

МАХМУДОВ М.Ж. – техника фанлари доктори (DSc), профессор

ХАЙИТОВ Р.Р. – техника фанлари доктори (DSc), к.и.х.

БОЗОРОВ Ғ.Р. – техника фанлари доктори (DSc), профессор

БОЛТАЕВ З.И. – физика-математика фанлари доктори (DSc), профессор

ОЛТИЕВ А.Т. – техника фанлари доктори, (DSc)

ЖАЛИЛОВ Р.Б. – техника фанлари доктори (DSc), профессор

МАХМУДОВ М.И. – техника фанлари доктори (DSc), профессор

МАЖИДОВА Н.Қ. – техника фанлари доктори (DSc), профессор

АХМЕДОВ В.Н. – кимё фанлари номзоди, профессор

МАХМУДОВ Р.А. – техника фанлари доктори (DSc), профессор

ПУЛАТОВА М.И. – физика-математика фанлари номзоди, профессор

Бош муҳаррир:

ДЎСТОВ Ҳ.Б. – кимё фанлари доктори, профессор

Муҳаррирлар:

БАРАКАЕВА Д.Ф., ОРТИҚОВА С.Ж., ИСТАМОВА Г.Х.

Мусахҳиҳ:

АРТИКОВА М.М.

ФАН ВА ТЕХНОЛОГИЯЛАР

ТАРАҚҚИЁТИ

ИЛМИЙ – ТЕХНИКАВИЙ ЖУРНАЛ

РАЗВИТИЕ НАУКИ И

ТЕХНОЛОГИЙ

НАУЧНО – ТЕХНИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ

Журнал Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлиги Бухоро вилояти бошқармасида 2014 йил 22-сентябрда № 05-066-сонли гувоҳнома билан рўйхатга олинган

Муассис:

Бухоро давлат техника университети

Журнал Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги ОАК Раёсатининг 2017 йил 29-мартдаги №239/5-сонли қарори билан диссертациялар асосий илмий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган. 2019 йилда Ўзбекистон Республикаси ОАК Раёсатининг қарорлари билан қайта рўйхатдан ўтказилган.

Тахририят манзили:

200100, Бухоро шаҳри, Қ. Муртазоев кўчаси, 15-уй, Бухоро давлат техника университети

Тел: 0(365) 223-92-40

Факс: 0(365) 223-78-84

Электрон манзил:

E-mail: fantt_jurnal@umail.uz

Журналнинг тўлиқ электрон варианты билан

<https://journal.bmti.uz/>

сайти орқали танишиши мумкин.

Ушбу журналда чоп этилган материаллар тахририятнинг ёзма рухсатисиз тўлиқ ёки қисман чоп этилиши мумкин эмас. Тахририятнинг фикри муаллифлар фикри билан ҳар доим ҳам мос тушмаслиги мумкин. Журналда ёритилган материалларнинг ҳаққонийлиги учун мақолаларнинг муаллифлари ва реклама берувчилар масъулдирлар.

МУНДАРИЖА - СОДЕРЖАНИЕ – CONTENT

ТЕХНИКА, ТЕХНОЛОГИЯ ВА ЖИҲОЗЛАР	
Khaidarov Sh.B., Khamzaev A.A. Optimal angle of installation of the ekg excavator boom . . .	4
Xamroyev X.X., Isamov R. N., Azizov B.A., Turayeva U.X. Metallarining sirt tozaligini profilograf-profilometr yordamida tajribada o‘rganish	8
Kudratov Sh.I. The influence of oils on the reliability and longevity of diesel locomotive engines .	13
Bayboboyev N.G., Abdualiyev N.H. Mashina-separatorning qoziqchali barabani massasining inersiya momentlari va o‘ziga xos tebranish chastotalarini aniqlash	18
Temirov S.A. Construction and testing of a parabolic solar concentrator	23
Urinov A., Qadirxanov J. Magistral neft quvurlarini korroziyaga qarshi himoya qoplamalar parametrlarning ratsional qiymatlarini aniqlash.	27
Egamberdiyev I.P., Qayumov B.B., Ochilov A.S., Bo‘ronov Sh. B. Legirlangan po‘latda ikki fazali qayta kristallanishda tuzilma hosil bo‘lishi.	33
Зокирова Д.А, Салимова З.Б. Свободные и затухающие крутильные колебания.	36
Bafoyev D.X. Po‘latdan tayyorlangan mahsulotlarning yuza qatlamining mustahkamligini oshirish	40
Tashpulatov N.E., Sattorov A.X. Drenaj tizimlaridagi oqim tezligi va gidravlik samaradorlikni o‘rganish	46
Akabirova L.X. “Buxorotosh” zavodi uchun uch bosqichli shag‘al toshlarini qayta ishlash texnologik sxemasini tanlash.	52
КИМЁ ВА КИМЁВИЙ ТЕХНОЛОГИЯЛАР	
Фозилов Х.С., Туробжонов С.М., Фозилов С.Ф. Кам олтингугуртли дизел ёқилғиларининг мойловчанлик хоссаларига юқори ёғ кислота ва спиртларнинг присадкалик хусусиятларини ўрганиш	58
Jumayev J.H. Sintez qilib olingan n-morfolinbutanon-2ning ingibitorlik xossasining tadqiqi . . .	62
Maxmudov M.J., Haydarov B.A. Alyuminiy saqllovchi koagulyantlarning turlari va ularning asosiy xususiyatlarini tadqiq qilish	67
Rosilov M.S., Beknazarov H.S., Saparov S.X. Oltingugurt bitum aralashmalariga modifikatorlar tasirini o‘rganish	75
Sharipova N.O‘., Atoev E.X., Axmedov V.N. Mahalliy xomashyolardan olingan adgezivlarning qiyosiy tahlili va samaradorligini o‘rganish.	82
Садикова Н.К., Амонов М.Р. Оқава сув таркибидаги нефт маҳсулотларини тозалаш кинетикасини ўрганиш	87
Фозилов Х.С., Туробжонов С.М., Нарзуллаева А.М., Фозилов С.Ф. ҚМПЭ ва ҚМПШ ни ТЕРМО ва гравиметрик усул ёрдамида хоссаларини ўрганиш.	92
Murodov M.N., Do‘stov H.B., Panoyev E.R., Murodov J.M. Nordon gazlarni absorbsion tozalash texnologik jarayoni muhiti uchun gravimetrik usulda po‘lat namunasining korroziya tezligini aniqlash	95
Xamidov D.G‘., Fozilov S.F., Tilloyev L.I. Quyi molekulyar polimer chiqindi suyuq fraksiyasining IQ spektroskopik tahlili	101
Saloydinov A.A., Botirov S.B. Avtomobil benzinlari uchun oksigenatli qo‘shimchalarning fizik – kimyoviy tahlili	106
Tursunova M.A., Majidova N.Q., Majidov Q. Mahalliy <i>juniperus (archadosh)</i> turlardan efir moylari olish jarayonini tadqiq qilish.	112
Haydarova H.A., Niyazov L.N. Gidrooksibenzoy kislotalarining oltingugurt saqlagan amidlarining potensial biologik faolligi.	121

МАШИНАСОЗЛИК ВА ЭНЕРГЕТИКА	
Axtamov R.A., Axtamov B.R., Rustamov N.B. Bug‘latish yuzasi tukli qora mato bo‘lgan quyosh suv chuchitgichining issiqlik hisobi	126
O‘rinov.U.A., Abdullayeva.Sh.F. Mexanik ishlov berishda RDB dastgohlarini qo‘llashning muammoli tahlili	130
Teshaev M.X., Nematov Sh.N., Murodov K.J. Yashil energetika. Transport harakati mexanik energiyasidan elektr energiya olish metodi	134
Tuyboyov O.V., Kodirov B.Sh. Integration of artificial intelligence in real-time monitoring of metal-cutting processes.	139
Teshaev M.X., Murodov K.J. Transport vositasi harakatida mexanik energiyasini elektr energiyaga aylantirish qurilmasining matematik modeli	148
Tovboyev A.N., Boynazarov G‘.G‘. Yuqori garmonik tashkil etuvchilar asosida yuklama tugunlarida kuchlanish va ferrozonans hodisalarni elektr ta‘minoti tizimini samaradorligiga ta‘sirini baholash.	153
Kodirov B.Sh., Tuyboyov O.V. Dynamic adjustment of cutting parameters for enhanced machining efficiency.	164
Бабаназарова Н.К., Хусенов Д.Р. Анализ расхода электроэнергии на производственные нужды, на примере газотранспортной системы.	172
Tovboyev A.N., Boynazarov G‘.G‘. Korxona uzluksiz texnologik jarayonlarining elektr ta‘minoti samaradorligini oshirish.	177
Maxmudov B.M., Daliyev A.A. Factors in selecting a solar concentrator.	184
Raxmonov I.U., Uzaqov N.Ch., Nematov L.A. Zaryadlash qurilmalarida chiqish tokini prognozlash dolzarbliligi.	189
ИНФОРМАТИКА ВА АХБОРОТ – КОММУНИКАЦИОН ТИЗИМЛАР	
Xudoyberganov M.O‘., Axtamova L.A. Dasturiy kodni avtomatik tekshirish tizimlarining algoritmik yechimlari	195
ОЗИҚ-ОВҚАТ САНОАТИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ	
Elmurodova A.S., Atamuratova T.I., Ergasheva X.B. Ko‘pkomponentli yormalar uchun potensial xom ashyoning antinutrient omillari va ularni profilaktik bartaraf qilish usullari.....	203
Рахмонов К.С., Ибрагимов У.М., Атамуратова Т.И. Моделирование рецептурного состава хлеба пшеничного сортового с использованием пряно-ароматического сырья.....	208
ТЎҚИМАЧИЛИК ВА ЕНГИЛ САНОАТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ	
Uzoqova L.P. Poyabzalning qulayligini belgilovchi omillarni ilmiy asoslari	217
Мухтарова З.Н. Проектирование композиционных материалов для одежды	222
Мўминов Қ.М., Хамраева С.А., Хайитметова Р. Турли тола таркибли ипларнинг сифат кўрсаткичлари тадқиқоти	226
Саидова А.С. Болаларнинг ўсиб улғайиш давридаги морфологик ўзгаришларининг кийим шаклига таъсири	230
Komilov Sh.R., Jurayeva G.R., Mamadaliyev N.V. Paxta tolasining sifat ko‘rsatkichlari tahlili	234
Agzamova S.M., Gulyayeva G.X., Musayev N.M., Mukimov M.M., Karimova N.H. Yangi tuzilishdagi ikki qatlamli trikotaj to‘qimalarining texnologik ko‘rsatkichlari tadqiqi.....	241
Abduraxmanova F.A. Poyabzal materiallarining xossalari va ularning poyabzal gigiyenik xususiyatlariga ta‘siiri	245
Gafurova N.T., Hasanova M.E. Kichik yoshidagi qiz bolalar kiyimi assortimentini shakllantirish	249

Ражабова Г.Ж. Мода саноатининг экологияга таъсири	254
Tursunova Z.N. Kiyim osti normal mikromuhitini ta'minlashda teri tuzilishining roli	259
Ражабова Г.Ж. Проблемы быстрой моды	262
Temirova G.I., Shodmonova M.S. Trikotaj asosli mo'yna buyumlariga ishlov berishning zamonaviy texnologiyalari va istiqbollari.	267
Пардаев Б.Ч., Джамолов Р.К., Росулов Р.Х., Каримова Г.Т. Пахта бўлакчаларини ҳар бир қозикчали барабандаги ҳаракатининг назарий асослари.....	270
Худойбердиев М.Р., Очилов Т.А., Ёдгоров С.Қ. Пахтани дастлабки ишлаш жараёнининг пахта толаси физик-механик хоссаларига таъсири.....	274
Xamrayeva S.A., Kazakova D.S., Mirnazarova D.J. Belgilangan parametrlar asosida kostyumbop matolarni loyihalash.....	278
Жаллиев Б.А., Зойиров А.Х., Жаллиев Ж.Б. Способы опыления и урожайность хлопчатника	283
Ortiqova K.I., Umarov A.A., Nasriddinova Z.R. Urug'lik va texnik chigitlar uchun linter mashinalarida avtomatik boshqaruv tizimlarini joriy etish.	289
Karimova N.H. Ustki trikotaj mahsulotlari uchun xomashyo sarfi kamaytirilgan aralash trikotaj to'qimalarning samarali tuzilishlarini ishlab chiqish.	293
Каландаров Р.К., Каршинев О.Н. Статистическая обработка результатов экспериментальных исследований полученных в хлопкоочистительных заводах.....	297
Ражабов А.И., Нодирова М.Н. Ўзбекистон Республикаси тўқимачилик саноатида, маҳаллий жун толаласидаги ипларнинг сифат кўрсаткичларига таъсири	302
Каландаров Р.К., Росулов Р.Х., Урозов М.К., Пардаев Б.Ч. Математическая модель колебаний корпуса машины при его креплении к фундаменту.....	306
Rajabov A.I., Nodirova M.N. Methods for eliminating the main problems of technological sections of wool processing in our republic	310
АНИҚ ВА ИЖТИМОЙ-ИҚТИСОДИЙ ФАНЛАР	
Fayazova D.S. Authentic material's history	316
Salomova M.Z. Zamonaviy terminologiyaning rivojlanish bosqichlari va aspektlari	321
Шарипова Ф.Н. Семантические модели выражения терминологического значения	324
Shoyimqulova M.Sh. Termin va umumiy so'zlarning o'ziga xos morfologik va semantik xususiyatlari	327
Mannonov Y.O. Barkamol avlod tarbiyasida axborot – kutubxonalarning roli va ahamiyati	331
Рабиев Ғ.Б. Бухоро вилояти қишлоқ аҳоли пунктларининг ирригация тизимини яхшилаш ва ишлаб-чиқариш зоналарини тўғри жойлаштириш масалалари.....	334
Azizov B.A., Xamroyev X.X. Nazariy mexanika fanini o'qitishda qurilish mutaxassisliklari uchun hisoblash-grafik ishlarini rasmiylashtirish	338
Xakimova M.Y. Yangi ma'naviy makonda kutubxonalarning ijtimoiy vazifalari	344
Бахрамова З.Р. Лексико-семантические особенности терминологии в английском и узбекском языках	349
Xakimova M.Y. Jadid kutubxonalari va mutolaa.....	352
Gafurova N.T., Hikmatov N.I. Texnik oliy o'quv yurtlarida zamonaviy ta'lim shakllari va usullari.	357
Sabirova N., Abduazizova D. Leksik birliklarning lingvopragmatik xususiyatlari	362
Saidova G.Sh., Abidova Z.K., Saidov Sh.Sh. Kasb ta'limi o'qituvchilarida professional o'zini o'zi anglashda ijtimoiy psixologik ta'sir ko'rsatuvchi omillar.	365
Нурмурадова Ш.И. Чакмоқдай умр маҳсули	369

TRIKOTAJ ASOSLI MO'YNA BUYUMLARIGA ISHLOV BERISHNING ZAMONAVIY TEKNOLOGIYALARI VA ISTIQBOLLARI.

Temirova G.I., Shodmonova M.S.

Buxoro davlat texnika universiteti.

Annotatsiya. Ushbu maqola trikotaj asosli mo'yna buyumlariga ishlov berish usullarini va ularni takomillashtirish yo'llarini ko'rib chiqadi. Maqolada, birinchi navbatda, trikotaj va mo'ynaning xom-ashyo sifatida tanlanishi va bu materiallar asosida ishlab chiqarish jarayonining asosiy bosqichlari tasvirlanadi. Bundan tashqari, maqolada innovatsion texnologiyalar, ekologik toza materiallardan foydalanish va ishlab chiqarish jarayonini avtomatlashtirish kabi usullar orqali trikotaj asosli mo'yna buyumlarining sifatini takomillashtirish imkoniyatlari tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: trikotaj asosli mo'yna, mo'yna buyumlar, trikotaj turlari, dizayn va dekorativ elementlar, sintetik va tabiiy mo'yna, ishlov berish texnologiyalari.

ТЕХНОЛОГИИ ОБРАБОТКИ И ПРОСПЕКТЫ ТРИКОТАЖНЫХ ИЗДЕЛИЙ ИЗ ШЕРСТИ

Темирова Г.И., Шодмонова М.С.

Бухарский государственный технический университет.

Аннотация. В данной статье рассматриваются способы обработки трикотажных изделий из шерсти и пути их совершенствования. В статье в первую очередь описывается выбор сырья, как для трикотажа, так и для шерсти, а также основные этапы производственного процесса на основе этих материалов. Кроме того, рассматриваются возможности совершенствования качества трикотажных изделий из шерсти с использованием инновационных технологий, экологически чистых материалов и автоматизации производственного процесса.

Ключевые слова: трикотажные изделия из шерсти, шерстяные изделия, виды трикотажа, дизайн и декоративные элементы, синтетическая и натуральная шерсть, технологии обработки.

MODERN TECHNOLOGIES AND PROSPECTS OF PROCESSING KNITTED PRODUCTS MADE OF FUR

Temirova G.I., Shodmonova M.S.

Bukhara state technical university.

Abstract. This article discusses the methods of processing knitted products made of fur and ways to improve them. The article first describes the selection of raw materials for both knitting and fur, as well as the main stages of the manufacturing process based on these materials. Additionally, the article analyzes the opportunities for improving the quality of knitted fur products through innovative technologies, the use of eco-friendly materials, and automation of the manufacturing process.

Keywords: knitted fur products, fur items, types of knitting, design and decorative elements, synthetic and natural fur, processing technologies.

Mo'yna ishlab chiqarish xomashyosi momiq mo'ynali xomashyo, mo'ynabop xomashyo, dengiz hayvonlari terisi va ba'zi qushlar terilariga bo'linadi. Momiq mo'ynali xomashyo deb, ovda qo'lga kiritilgan yoki chorvachilikda ko'paytirilgan momiq mo'ynali hayvonlarning ishlov berilmagan terilaridir. Hayvon terisi o'zining qalinligi, zichligi, tolalar to'qimasining xarakteri, jun qoplami xususiyatlari bilan ajralib turadi va bu qismlar topografik qismlar deb yuritiladi.

Mo'yna bu - hayvon terisi bo'lib, teri osti to'qimasi va ba'zi hollarda dermaning bir qismi olingan, tolali strukturasi asosan saqlangan bo'lib, faqatgina tolalarning fizikaviy, fizik-mexanik va kimyoviy xossalari, hamda jun qoplami ishlatilishi maqsadiga muvofiq o'zgartiriladi. Mo'ynalar asosan tashqi ko'rinishiga qarab tasniflanadi, chunki turli mo'ynali hayvon terilaridan farq qiladi. Bunga bog'liq ravishda, mo'yna, jun qoplami holatiga, rangiga, o'lchamlari, nuqsonlari, imitatsiyasiga qarab bo'linadi. Mo'ynaning hamma turlari bo'yicha tasniflanadigan yagona standarti mavjud emas. Buning sababi shundaki, mo'yna sanoatida ellikdan ortiq turdagi hayvon terilariga ishlov beriladi. Bu terilarning xossalari biologik belgilariga qarab, bir-biridan farq qiladi. Bundan tashqari mo'yna sifatiga xomashyoga birlamchi ishlov berish va ishlab chiqarish usullariga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Mo'yna ishlab chiqarish jarayonlarida mo'ynaning teri to'qimasi bilan birga jun qoplami xossalari ham o'zgaradi. Tarixdan bizga ma'lumki, mo'ynadan qilingan kiyimlar bosh kiyimlar asosan qishda kiyilgan, chunki ularning issiqlik saqlovchi xususiyati boshqa

turli matolardan ancha ustun. Erkaklar bosh kiyimlari o'ziga xos qadimiy xususiyati bilan ajralib turadi. Ushbu bosh kiyimlarda turkman xalqi an'analari saqlanib qolgan. Turkman erkaklari ham aksariyat O'rta Osiyo xalqlari kabi, birdaniga ustma-ust ikki xil bosh kiyim. ichki-mayin do'ppi, bir necha qavat matodan tikilgan, shakli har xil va turli shakldagi ustki-mo'ynali telpak kiygan. Erkaklarning ichki bosh kiyimi dumaloq, konussimon shaklda bo'lgan. Har xil turkman xalqlari yashagan joyiga qarab, bosh kiyimlar ham turlicha nomlangan: taxya yoki tayxa, borik, va h.k.

Ayollar duxoba yoki parchadan tikilgan, astariga mo'yna tikilgan, erkaklarnikidek dumaloq shapkalami kiyar edilar. Oddiy ayollarning shapkalari oddiy matodan qilingan. Shapkalardan tashqari yopinchiqlar, ro'mollarning ko'pgina turlari bo'lib, ular boshda toj, halqa, qalpoq bilan ushlab turilgan. Shuba (po'stin) - rus kishilarning issiq ustki kiyimining yana bir ajoyib turidir. Bu aynan ruslarning kashfiyoti. Shuba kiyimning keng tarqalgan sevimli turi edi Uni hamma ijtimoiy kelib chiqishidan qat'i nazar kiygan. Zodagonlarning shubalari qimmat mo'ynalardan tikilib, qimmatbaho import matolar bilan qoplangan. Shuba yergacha uzunlikdagi pastga qarab kengaygan, tirsaklardan boshlab old tarafda qo'l uchun kesikli uzun yenglari bo'lgan kiyimdir. Shuba uzun qayiriladigan yengli va qo'l uchun kesiklari bo'lgan uzun kiyim edi. Uning ancha uzun oddiy yengi ham bo'lishi mumkin. Bu holda ular qo'lda mayda bo'laklar tarzida yig'ilgan.

Trikotaj asosli mo'yna buyumlarini ishlab chiqarish - zamonaviy moda va sanoatdagi eng murakkab va ko'p mehnat talab qiladigan sohalaridan biridir. Mo'yna o'zining tabiiy issiqlik saqlovchanligi va bardoshliligi bilan tahsinga sazovor bo'lsa, trikotajning elastiklik qobiliyati har ikki materialni mukammal birlashtirish imkoniyatini yaratadi. Trikotaj asosli mo'yna buyumlarining ishlab chiqarish texnologiyasini takomillashtirish, nafaqat ularning sifatini, balki ekologik jihatlarini ham yaxshilashga yordam beradi.

Trikotaj asosli mo'yna buyumlariga ishlov berish jarayoni bir nechta bosqichlardan iborat bo'lib, har biri o'zining maxsus texnologiyalari va talablariga egadir. Trikotaj matolar, asosan, iplar yordamida to'qilgan va elastik xususiyatga ega bo'lib, bu ularga nafaqat qulaylik, balki o'ziga xos shakl va dizayn yaratishda imkoniyatlar beradi. Bunda nafaqat estetik jihatlar, balki funksional talablarga ham alohida e'tibor qaratilgan. Trikotaj asosli mo'yna buyumlari, ayniqsa, qishki kolleksiyalar va kundalik kiyimlar orasida keng tarqalgan bo'lib. Trikotaj asosli mo'yna buyumlarni loyihalashda quyidagi asosiy bosqichlar mavjud:

Dizayn konseptsiyasini yaratish – ma'lumotlar to'plash: moda trendlarini o'rganish, turli xil mo'yna buyumlarini kuzatish va mavjud bozorni tahlil qilish. Maqsadli auditoriyani belgilash: kim uchun mo'yna buyumlari yaratiladi (yoshlar, kattalar, sportchilar va h.k.).

Dizaynning funksional talablarini belgilash: buyum nafaqat chiroyli, balki qulay, issiq va moslashuvchan bo'lishi kerak.

Birinchi navbatda xom-ashyo tanlay bilish darkor. Trikotaj va mo'yna mahsulotlarini ishlab chiqarish uchun xom-ashyo sifatiga katta e'tibor qaratish zarur. To'g'ri tanlangan materiallar mahsulotning sifatini oshirishda katta rol o'ynaydi. Bular quyidagi materiallardir:

Tabiiy mo'yna - mo'ynali hayvonlar terisi hisoblanadi. Suvsar, oq sichqon, sassiqko'zan, tulki, tovushqon, qunduz, yumronqoziq va boshqa mo'ynasi yengil sanoatning turli tarmoqlarida qadrlanadi. Yovvoyi hayvonlarning mo'ynalari trikotaj bilan birlashtirilganda yuqori darajada issiqlik saqlovchi va o'tkazuvchanlik xususiyatlarini ta'minlaydi.

Sun'iy mo'yna - bu tabiiy hayvonlarning mo'ynasiga taqlid qiluvchi sun'iy materialdir. Hunarmandchilik mo'ynasi o'yinchoqlar, kiyim-kechak, aksessuarlar va bezak buyumlari kabi turli xil mahsulotlarni yaratish uchun ishlatiladi. Akril, polyamid va poliesterdan tayyorlangan mo'ynalar trikotaj bilan ishlov berishning yanada arzon va moslashuvchan variantlarini taqdim etadi.

Trikotaj asosli mo'yna buyumlarni loyihalash – bu moda dizayni va tekstil sanoatining o'ziga xos sohalaridan biri bo'lib, u yumshoq va elastik trikotaj matolarni ishlatib, har xil mo'yna, ko'ylak, yubka, sharf, qo'lqop kabi buyumlarni yaratishga qaratilgan. Trikotaj matolar, asosan, iplar yordamida to'qilgan va elastik xususiyatga ega bo'lib, bu ularga nafaqat qulaylik, balki o'ziga xos shakl va dizayn yaratishda imkoniyatlar beradi.

a) tabiiy mo'yna, b) sun'iy mo'yna
1-rasm. a) tabiiy mo'yna, b) sun'iy mo'yna

Mo'yna buyumlariga ishlov berish texnologiyalari ishlab chiqarishning samaradorligini oshirish va sifatni yaxshilashda muhim rol o'ynaydi. Trikotaj asosli mo'yna buyumlarining muvaffaqiyatli dizaynida material tanlash katta ahamiyatga ega. Trikotaj matolar odatda elastik va yumshoq bo'lib, ular turli xomashyolar – jun, paxta, akril va sun'iy mo'ynalar bilan birlashtirilishi mumkin. Trikotajning elastik xususiyati buyumning shaklini yaxshi saqlash va qulay kiyinishni ta'minlaydi. Shuningdek, sun'iy yoki haqiqiy mo'yna materiallarini trikotaj mato ustiga qo'shish orqali ko'rkam va ishonchli mo'yna buyumlari yaratish mumkin. Yangi texnologiyalar, masalan, raqamli mato dizayni va kompyuter yordamida mato to'qish, dizaynerlarga yanada murakkab naqshlar va strukturaviy o'zgarishlarni yaratishga imkon beradi.

Bugungi kunda ekologik jihatlar ishlab chiqarish jarayonida muhim rol o'ynaydi. Tabiiy va sun'iy materiallarning birgalikda ishlatilishi, shuningdek, materiallarning qayta ishlanishi va atrof-muhitga ta'siri masalalari ko'rib chiqiladi. Trikotaj asosli mo'yna buyumlarini ishlab chiqarishda ekologik yondashuvni yaxshilash, materiallar va ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish zarur. Charmdan tikilgan kiyimlar ko'pincha yuqori qadrlanadi, chunki ular o'zining tabiiy go'zalligi va uzun muddatga xizmat qilish qobiliyati bilan tahsinga sazovor. Biroq, charmning hayvonlardan olingan turlari etika va ekologik jihatdan ba'zi bahs-munozaralarga sabab bo'lishi mumkin, shuning uchun zamonaviy modada sun'iy charm variantlari ham keng qo'llaniladi.

Materiallar va texnologiyalar. Nanotexnologiyalar - mo'ynaning yuzasiga nanomateriallar qo'llash mo'ynaning ifloslanishini kamaytiradi va uzoq muddat xizmat qilish imkonini beradi. *Termal ishlov berish* - mo'ynaning elastikligini oshirish uchun harorat ta'sirida ishlov berish texnologiyalari qo'llanadi. Zamonaviy texnologiyalar ishlab chiqarish jarayonini sezilarli darajada yaxshilaydi: Ekologik yondashuvlar - ekologik toza materiallar va bo'yoqlarni qo'llash, ishlab chiqarishni yanada barqaror qiladi. Masalan, ekologik toza trikotaj va tabiiy mo'yna birlashmasi yordamida mo'yna va trikotajning ekologik tozaligi ta'minlanadi. Avtomatizatsiya va dastgohlar, trikotaj asosli mo'yna buyumlarining ishlab chiqarilishini avtomatlashtirish texnologiyalari ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi. Zamonaviy kompyuterlashtirilgan dastgohlar yordamida mo'yna va trikotajni aniq va tez ishlab chiqarish mumkin.

Xulosa. Trikotaj asosli mo'yna buyumlarini ishlab chiqarish sohasida ishlov berish texnologiyalarining takomillashtirilishi va yangi innovatsion yondashuvlarning joriy etilishi ishlab chiqarish sifatini sezilarli darajada yaxshilaydi. Yangi texnologiyalar, ekologik toza materiallar va avtomatlashtirilgan jarayonlar trikotaj asosli mo'yna buyumlarining sifatini oshiradi va bozorda raqobatbardoshligini ta'minlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Saidov, A.A. (2020). *Mo'yna sanoatida innovatsiyalar va ekologik yondashuvlar*. Toshkent: "Yoshlar" nashriyoti.
2. Bazarov, M.K. (2021). *Moda sanoati va trikotaj buyumlari*. Toshkent: O'zbekiston Texnika Universiteti nashriyoti.

3. Nazarov, D.K. (2022). *Yengil sanoatdagi mo'yna va trikotaj materiallari*. Tashkent: "Innovatsion texnologiyalar" nashriyoti.
4. Akhmedov, O.M. (2020). *Sun'iy va tabiiy mo'ynalar: Texnologik ishlov berish va ekologik muammolar*. Toshkent: "Ta'lim va ilm-fan" nashriyoti.
5. Abduvaxidov, A.A. (2021). *Mo'yna sanoatidagi yangi materiallar va ularning ishlov berilishi*. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi.
6. Alimov, E.A. (2020). *Fur Fashion and Sustainable Textile Production in Uzbekistan. Journal of Textile Science and Innovation*, 15(4), 103-109.
7. Ismailov, T.K. (2021). *Trikotaj va mo'ynaning ekologik barqarorligi: Muammolar va echimlar*. Toshkent: "Innovatsion texnologiyalar" nashriyoti.
8. Bojiyov, S.F. (2020). *Moda sanoatida ekologik toza materiallar: Trikotaj va mo'yna*. Toshkent: "Zamonaviy texnologiyalar" nashriyoti.
9. Tursunov, B.T. (2022). *Fur Products in Modern Uzbek Fashion Industry: Trends and Perspectives. International Journal of Fashion and Design*, 11(3), 55-60.
10. Abdullayev, D.M. (2021). *Trikotaj va mo'yna sanoatida yangi texnologiyalar va ularning samaradorligi*. Toshkent: "Iqtisodiyot va sanoat" nashriyoti.

ПАХТА БЎЛАКЧАЛАРИНИ ҲАР БИР ҚОЗИҚЧАЛИ БАРАБАНДАГИ ҲАРАКАТИНИНГ НАЗАРИЙ АСОСЛАРИ

Пардаев Б.Ч., Джамолов Р.К., Росулов Р.Х., Каримова Г.Т.

Тошкент тўқимачилик ва енгил sanoat институти.

Аннотация. Мақолада пахтани майда ифлосликлардан тозалашнинг самарасини ошириш учун ишлаб чиқилган қозиқли барабанда пахта бўлақларининг ҳаракатини назарий таҳлиллари келтирилган бўлиб, таҳлиллар натижасидан олинган тебранма кўринишидаги графиклардан аниқландики барабан қозиқчаларидан ташқари унинг қобигининг кўп қиррали еканлигидан пахта бўлақчасига таъсири ортиши натижасида майда ифлосликлардан тозалаш самарадорлиги оширилади.

Калим сўзлар: қозиқли барабан, қобиқлари, тозалаш самараси, ифлосликлар, тебраниши, майда аралашмалар.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ДВИЖЕНИЯ ПУШИСТЫХ КУСКОВ ХЛОПКА В КАЖДОМ БАРАБАНЕ

Пардаев Б.Ч., Джамолов Р.К., Росулов Р.Х., Каримова Г.Т.

Ташкентский институт текстильной и легкой промышленности.

Аннотация. Для того, чтобы предотвратить самопроизвольное выпадение хлопка из шейки бедра, необходимо, чтобы в барабане бедра не образовывались зазубрины, а образовывались зазубрины, в результате чего барабан бедра становится более плотным, а барабан бедра-более плотным. в результате воздействия ультрафиолетовых лучей на клетки кожи, образующиеся в результате воздействия ультрафиолетовых лучей на ткани, образуются новые клетки.

Ключевые слова: барабан с ворсом, оболочки, очищающий эффект, примеси, вибрация, мелкие примеси.

THEORETICAL BASIS OF THE MOVEMENT OF FLUFFY PIECES OF COTTON IN EACH DRUM

Pardaev B.Ch., Djamolov R.K., Rosulov R.Kh., Karimova G.T.

Tashkent institute of textile and light industry.

Abstract. In order to prevent spontaneous loss of cotton from the femoral neck, it is necessary that the femoral drum does not form nicks, but nicks are formed, as a result of which the femoral drum becomes more dense, and the femoral drum becomes more dense. as a result of the effect of ultraviolet rays on skin cells, formed as a result of the action of ultraviolet rays on tissues, new cells are formed.

Key words: lint drum, shells, cleaning effect, impurities, vibration, small impurities.